

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 Stockholm

Etableringsjobb

(Ds 2019:13)

(A2019/01215/A)

Försäkringskassan begränsar yttrandet till de delar som berör vår verksamhet.

Sammanfattning

Försäkringskassan anser att det behövs förtydliganden kring fördelningen mellan lönen och ersättningen, vad som räknas in i lönen samt för vilka aktiviteter den enskilde får lön.

Försäkringskassan anser att reglerna kring beräkning av SGI behöver förtydligas.

Försäkringskassan anser att det behövs regler för hantering av samordning med andra deltidsförmåner.

Om Försäkringskassan får uppdraget att betala ut den statliga ersättningen måste det finnas möjlighet att få uppgifter månadsvis från arbetsgivare och hämta uppgifter från Skatteverket enligt förslaget. För att hämta uppgifter behövs också tillstånd att lämna ut personuppgifter. Försäkringskassan anser att utlämnandet av uppgifter från Skatteverket ska ske via medium för automatiserad behandling istället för direktåtkomst. Det behöver också förtydligas i förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet att möjligheten gäller både för program och andra insatser inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Datumet för ikraftträdande innebär att utbetalningarna kommer att behöva göras manuellt till en början, med större risk för felaktiga beräkningar eller utbetalningar samt större administration.

I det fortsatta svaret finns synpunkterna på förslaget förtydligade.

3.2 Ett initiativ från arbetsmarknadens parter

Försäkringskassan anser att det behövs ett förtydligande i regelverket om den statliga ersättningen ska fortsätta utgå under perioden som den enskilde tar del av utbildning under tiden med etableringsjobb.

3.3 Några centrala utgångspunkter för en ny statlig ersättning

Försäkringskassan anser att det behövs ett förtydligande om hur fördelningen mellan arbetsgivarens lön och den statliga ersättningen ska vara, vilka beloppsgränser som

finns och hur dessa kommer att förändras med tiden. Det behöver även förtydligas hur exempelvis eventuell frånvaro, ersättning för obekvämt arbetstid eller övertid ska påverka den statliga ersättningen. Om någon del av lönen inte ska ligga till grund för beräkningen av den statliga ersättningen behöver Försäkringskassan få detta specificerat. I annat fall blir det svårare att utveckla en automatiserad och effektiv handläggning av den statliga ersättningen.

5.1 Statlig ersättning vid etableringsjobb och hur den påverkar den sjukpenninggrundande och den pensionsgrundande inkomsten

Försäkringskassan ser behov av att göra ändringar i socialförsäkringsbalken då huvudregeln är att statliga ersättningar inte kan ligga till grund för beräkning av SGI. Den omständigheten att en ersättning i skattehänseende kan anses som inkomst av anställning och beskattas i inkomstslaget tjänst, medför inte per automatik att sådana inkomster kan anses vara SGI-grundande. Till exempel utgör kostnadsersättning över schablonbelopp inkomst av tjänst, men anses inte vara SGI-grundande. Försäkringskassan förespråkar därför det alternativa förslaget som beskrivs i avsnitt 5.2.

Den omständigheten att den statliga ersättningen kan ligga till grund för SGI innebär däremot inte per automatik att den ska ingå i SGI, utan den måste även uppfylla de övriga villkoren för SGI som stadgas i 25 kap. 3 § SFB. I aktuell bestämmelse anges bl.a. att den försäkrades årliga inkomst måste komma från arbete som kan antas vara under sex månader i följd eller vara årligen återkommande. Av promemorian framgår att etableringsjobben som längst kan pågå under två år, men däremot anges inte vad den kortaste tiden för sådana jobb ska vara.

5.2 Alternativt förslag när det gäller den statliga ersättningen och hur den påverkar den sjukpenninggrundande och den pensionsgrundande inkomsten

Försäkringskassan förespråkar det alternativa förslaget om nya bestämmelser i socialförsäkringsbalken, det vill säga att det införs en ny bestämmelse där det anges att den statliga ersättningen ska räknas som inkomst av anställning. Eftersom presumtionen är att inkomst av anställning kan ligga till grund för SGI, klargörs på så vis hur den statliga ersättningen ska betraktas i SGI-hänseende.

5.4 Samordning mellan den statliga ersättningen i etableringsjobb och vissa förmåner enligt socialförsäkringsbalken

Försäkringskassan anser att det är nödvändigt med samordningsregler som syftar till att förhindra överkompensation.

Utöver de förmåner som nämns i förslaget antar Försäkringskassan att personer med sjukersättning eller aktivitetsersättning på deltid samt personer med rehabiliteringspenning även kommer att komma ifråga för etableringsjobb och har uppmärksammat att det saknas beskrivning av samordning med dessa socialförsäkringsförmåner. Det måste därför läggas till.

6.1 Arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter som har betydelse för ett ärende om statlig ersättning

För att undvika felaktiga utbetalningar måste Försäkringskassan varje månad få uppgifter från arbetsgivaren om storleken på den utbetalda lönen. I uppgifterna från arbetsgivaren behöver det framgå vilken del som är grundlönen och eventuella tillägg eller avdrag. Dessa fullständiga uppgifter används sedan för att fastställa att inte för mycket statlig ersättning i förhållande till grundlönen betalas ut.

7 Utökad informationsutbyte mellan Skatteverket och Försäkringskassan kopplat till bland annat etableringsjobben

Försäkringskassan vill påtala att uppgifter på individnivå som lämnas i arbetsgivardeklarationen till Skatteverket måste lämnas så tidigt som möjligt efter utbetalningen av lönen. Uppgifterna kommer att behövas både för att i efterhand kontrollera de uppgifter från arbetsgivaren som legat till grund för den statliga ersättningen, och för att kontrollera de uppgifter som deltagaren lämnar till Försäkringskassan inom övriga arbetsmarknadspolitiska förmåner.

De uppgifter som nämns under 6.1 ovan kan göras tillgängliga på olika sätt. Uppgifterna måste kunna hämtas från Skatteverket i fullständigt skick. Uppgifterna kan också lämnas direkt av arbetsgivaren eftersom uppgifterna då är kompletta och tillgängliga så snart som möjligt. Om den enskilde själv måste skicka in uppgifterna tillkommer en manuell tolkning av uppgifterna och större risk för fel eller fördröjning av utbetalningen.

Försäkringskassan ser också en risk att det kan förekomma brottslig verksamhet i form av att arbetsgivare tillsammans med den enskilde anordnar fiktiva etableringsjobb. Det är viktigt att det finns förutsättningar för Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att hitta dessa genom olika kontroller. Det skulle motivera att uppgifter hämtas både från arbetsgivare och från Skatteverket i kontrollsyfte.

7.1 Utökad direktåtkomst för Försäkringskassan till uppgifter i beskattningsdatabasen

I promemorian föreslås en utökad direktåtkomst för Försäkringskassan till uppgifter i beskattningsdatabasen för att kontrollera hur mycket lön den enskilde får från sin arbetsgivare i ett etableringsjobb. Försäkringskassan eftersträvar dock inte ett förfarande som innebär direktåtkomst till databasen utan föredrar att informationsutbytet sker genom en så kallad fråga/svar-lösning, det vill säga genom utlämnande på medium för automatiserad behandling (se exempel på sådan lösning i HFD 2015 ref. 61).

Försäkringskassan anser att det saknas anledning att välja direktåtkomst framför utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling utifrån effektivitetsskäl, eftersom även en fråga/svar-lösning kan leverera i princip omedelbara svar. Ett utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling minskar dessutom risken för intrång i den personliga integriteten och framför allt minskar risken för att Försäkringskassan mottar överskottsinformation. Utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv kan det vidare argumenteras för att gränsdragningen mellan myndigheterna i frågan blir tydligare.

Skatteverket och Försäkringskassan arbetar för närvarande med att konstruera en fråga/svar-lösning i syfte att kunna inhämta månadsuppgifter från Skatteverket. En förutsättning för att systemet ska fungera är dock att Försäkringskassan kan skicka personnummer till Skatteverket i ett sådant system. Sådan möjlighet saknas idag och Försäkringskassan har därför lämnat en skrivelse till Socialdepartementet med anledning av detta (daterad 2018-11-09, Behov av ändring i förordningen [2003:766] om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration, Socialdepartementets dnr S2018/05693/SF).

Försäkringskassan anser vidare att den föreslagna skrivningen i 2 kap. 8 c § i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet behöver förtydligas. Den aktuella bestämmelsen bör följa den terminologi som föreslås i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program, det vill säga att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten består av både program och andra insatser. För att undvika eventuella oklarheter kring vilken uppgiftsöverföring som avses med den föreslagna skrivningen, då den även är tänkt att omfatta uppgifter i ett ärende enligt förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser, måste den omformuleras. Förslagsvis enligt följande: *4. beräkning av ersättning till den som tar del av program eller andra insatser inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.*

8 Några frågor om utbetalning, kontroll och personuppgiftsbehandling inom arbetsmarknadspolitiken generellt

I promemorian föreslås att Arbetsförmedlingen ska få behandla personuppgifter för ett kontrolländamål. Även Försäkringskassan ser ett behov av ett sådant ändamål och har framfört detta i skrivelser som lämnats in till Socialdepartementet, såväl under 2013 (Socialdepartementets dnr S2013/02446-1) som under 2015 (Socialdepartementets dnr S2013/02446-2). Försäkringskassan vidhåller behovet av ett särskilt ändamål som tydliggör möjligheten att behandla personuppgifter för olika former av kontroller.

9.1 Ikraftträdande

En konsekvens av datumet för ikraftträdande är att Försäkringskassan måste hantera utbetalningarna manuellt. Det innebär större risk för felaktiga beräkningar och utbetalningar av den statliga ersättningen och andra socialförsäkringsförmåner. Ett maskinellt stöd för utbetalningarna kan vara på plats tidigast i slutet av 2020.

10.3 Konsekvenser för statliga myndigheter

Försäkringskassan beräknar kostnaderna enligt följande:

Tabell Förvaltningskostnader i miljontal kronor

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Summa
Införande	0	11,3	3,6	0	0	0	0,0	0	14,9
Nedskrivningar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avskrivningar	0	4,5	10,2	10,2	10,2	10,2	0	0	45,3
Räntor	0	0,1	0,4	0,5	0,4	0,3	0	0	1,7

<i>Införandekostnader</i>	0	15,9	14,2	10,7	10,7	10,5	0	0	62
<i>Handläggning</i>	0	0,2	2,4	5	5	10	5	3,3	30,9
<i>SGI</i>	0	0,2	2,4	4,8	4,8	9,4	4,7	3,1	29,4
<i>Övrigt</i>	0	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	51,8
<i>Löpande kostnader</i>	0	7,8	12,2	17,2	17,2	26,8	17,1	13,8	112,1
Summa	<u>0</u>	<u>23,7</u>	<u>26,4</u>	<u>27,9</u>	<u>27,9</u>	<u>37,3</u>	<u>17,1</u>	<u>13,8</u>	<u>174,1</u>

(År i 2019 års prismetod med full kostnadstäckning, baserat på en uppskattning om 20000 personer i etableringsjobb.)

Försäkringskassan vill poängtera att den här beräkningen inte inkluderar funktionalitet för att inhämta uppgifter från arbetsgivare. Om det blir aktuellt återkommer Försäkringskassan om kostnaden. Införandekostnaden gäller en grundläggande funktionalitet för att handlägga utbetalningarna manuellt.

Försäkringskassan tillämpar fem års avskrivningar.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av avdelningschef Leif Höök och områdeschef Kristoffer Wendel, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Kristoffer Wendel